

ประวัติวัดบุญชุม

จากคำบอกเล่าของ พ่ออุ้ยหล้า เจนใจ เล่าให้ฟังว่า ประมาณปี พ.ศ. 2228 เมื่อสมัยเริ่มตั้งหมู่บ้านห้วยต้นดุ่มนั้น พ่อแลนอินตา ซึ่งเป็นผู้นำหมู่บ้านสมัยนั้น พร้อมกับชาวบ้านที่มาตั้งบ้านเรือนที่นี่ ได้มองเห็นความสำคัญทางศาสนาเพื่อใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน จึงได้สำรวจหาสถานที่เพื่อจัดตั้ง “อาราม” ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีฐานะเป็นวัดดังเช่นปัจจุบัน เนื่องจากไม่มีการผูกเขตพัทธสีมาและสร้างเป็นเพียงกุฏิหลังคามุงจากเท่านั้น (ในสมัยนั้นอารามตั้งอยู่บริเวณบ้านของครูบุญทรงในปัจจุบัน)

ต่อมาในสมัยการปกครองของกำนันปิ่น เจนใจ ได้ให้พ่อหนานตะ เจนใจ เป็นสล่า (ช่าง) สร้างอุโบสถหลังแรกขึ้นหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “วิหาร” โดยสร้างไม้ทั้งหลังรวมถึงเสาก็ใช้เสาไม้ด้วย แต่ก็ไม่ได้ใช้เนื่องจากมีคนคิดว่าไม่สวยควรจะใช้เป็นเสาหล่อปูนมากกว่า กำนันปิ่นเห็นด้วยจึงให้รื้อสร้างใหม่ โดยให้สล่าหวั่นเป็นผู้ก่อสร้างโดยใช้เสาหล่อปูนดังที่ว่า เมื่อสร้างมาจนถึงขั้นการมุงหลังคา ก็เปลี่ยนสมัยการปกครองเป็นของกำนันอุทัย ซึ่งมองว่าการมุงหลังคาแบบนั้นไม่สวยเนื่องจากไม่มีการลดล้นหลังคาหรือไม่ได้ทำให้เป็นหลังคาที่มีสองชั้น จึงให้รื้อหลังคาออกและกำนันอุทัยก็ไปว่าจ้างช่างจากบ้านหวายมาทำให้แต่ที่สุดแล้วก็ไม่ดี จนในที่สุดก็ต้องทำการรื้อออกและในครั้งนี้เป็นการบูรณะครั้งใหญ่คือรื้อถอนออกทั้งหมด ทั้งหลังคาและเสาหล่อปูน

จนมาสร้างเป็นพระอุโบสถหลังปัจจุบัน ที่ใช้การระดมทุนจากชาวบ้านตามแต่ศรัทธา และ ผ้าป่าจากที่ต่าง ๆ พ่ออุ้ยหล้า เจนใจ ยังเล่าให้ฟังถึง ผ้าป่ากองแรกที่ถูกนำมาถวายที่วัดบุญชุม คือ ผ้าป่าโตโยต้า จากการเจรจาของพ่ออุ้ยหล้า เจนใจ โดยมีที่มาก็คือ สมัยนั้นพ่ออุ้ยหล้าไปส่งพ่ออุ้ยฟองไปฉีดยาที่จังหวัดเชียงราย ขณะที่นั่งรอพ่ออุ้ยฟองอยู่ ก็มีพ่อหลวงศรีมูล มาชวนพ่ออุ้ยหล้าไปดูรถที่โชว์รูมโตโยต้าที่อยู่ข้างโรงพยาบาล และพ่ออุ้ยหล้าก็ไปทราบมาว่า ที่บ้านสันป่าจั่วชาวบ้านซื้อรถ 5 คัน ทางบริษัท NISSAN เอาผ้าป่าไปถวายให้วัด พ่ออุ้ยหล้าจึงลองคุยกับผู้จัดการโตโยต้าเชียงรายในสมัยนั้น ชื่อว่า นายเรืองชัย ว่าถ้าพ่ออุ้ยหล้าช่วยขายรถให้ได้ 5 คัน บริษัทจะเอาผ้าป่าไปถวายวัดบุญชุมที่หมู่บ้านห้วยต้นดุ่มได้ไหม และในปีนั้นพ่ออุ้ยหล้าสามารถช่วยขายรถให้บริษัท โตโยต้าได้ถึง 8 คัน ผู้จัดการโตโยต้าเชียงรายจึงทำตามที่พ่ออุ้ยหล้าขอไว้ โดยนำผ้าป่ามาถวาย วัดบุญชุม เป็นเงินประมาณ 10,000 บาท

สำหรับประวัติศาสตร์ของวัดบุญชุมที่ได้มีการบันทึกไว้ใน “บัญชีศาสนสมบัติ” ของวัดบุญชุม นั้นได้กล่าวไว้ว่า วัดบุญชุม ตั้งอยู่เลขที่ 75 บ้านห้วยต้นดุ่ม หมู่ 6 ตำบลห้วยลาน

อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ปี พ.ศ. 2425 เริ่มสร้างวิหารหลังแรกขึ้น ซึ่งในเวลาต่อมาก็ได้รื้อวิหารหลังเก่าออก ปี พ.ศ. 2476 เริ่มสร้างวิหารหลังใหม่ขึ้นแทนวิหารหลังเก่า ซึ่งในระหว่างการก่อสร้างนั้นเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่การดำเนินการสร้างก็แล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2481 และได้ใช้เป็นที่พักปฏิบัติธรรมทางพุทธศาสนา ต่อมาพระวิหารเริ่มชำรุดทรุดโทรม จึงคิดที่จะทำการบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่ ปี พ.ศ. 2481 สร้างกุฏิขึ้นอีก 1 หลัง ปี พ.ศ. 2518 ทำการบูรณะวิหาร โดยรื้อเฉพาะหลังคาเท่านั้น ปี พ.ศ. 2524 ได้รื้อกุฏิหลังเก่าออก และ สร้างขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2526

ปี พ.ศ. 2536 เมื่อวันที่เสาร์ ที่ 9 ธันวาคม 2536 ซึ่งตรงกับ แรม 9 ค่ำ ได้ทำการรื้อถอนวิหารหลังเก่า ซึ่งขณะนั้นมีอายุถึง 60 ปี ปี พ.ศ. 2536 ในวันอาทิตย์ ที่ 19 ธันวาคม 2536 ซึ่งตรงกับ ออก 4 ค่ำ เดือน 12 เหนือ ได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ ซึ่งการสร้างวิหารหลังใหม่นี้มีพระศรีพน จิตธมโม (เสมอใจ) เจ้าอาวาสในขณะนั้น และเป็นผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง ซึ่งเมื่อวิหารหลังใหม่สร้างแล้วเสร็จก็ให้ปฏิบัติธรรมมาจนถึงปัจจุบัน หากจะนับระยะเวลาตั้งแต่วิหารหลังแรกจนถึงหลังปัจจุบันก็มีอายุรวมกันได้ถึง 319 ปี

อาณาเขตของวัดบุญชุมที่บันทึกไว้ใน "บัญชีศาสนสมบัติ" ได้แก่

ทิศเหนือ ยาว 103.40 เมตร จดถนน

ทิศใต้ ยาว 100.50 เมตร จดถนน

ทิศตะวันออก ยาว 45.00 เมตร จดถนน

ทิศตะวันตก ยาว 31.00 เมตร จดทุ่งนา

ถาวรวัตถุที่บันทึกไว้ใน "บัญชีศาสนสมบัติ" ได้แก่

1. พระอุโบสถ กว้าง 10 เมตร ยาว 18 เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2518 ฝาผนังก่อด้วยอิฐหรือปูน รูปทรงแบบศิลปะล้านนา ปัจจุบัน เขตพัทธสีมา กว้าง 22 เมตร ยาว 40 เมตร ซึ่งได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ ปี พ.ศ. 2490

2. กุฏิสงฆ์ ขนาดกว้าง 12 เมตร ยาว 15 เมตร สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2523 แล้วเสร็จเมื่อปีพ.ศ. 2526 เป็นอาคารครึ่งไม้ ครึ่งอิฐ รูปทรงโบราณ จำนวน 1 หลัง

3. ศาลารูปทรงไทย 1 หลัง สร้างเมื่อ ปี พ.ศ. 2527

และจากการค้นคว้าในหนังสือ "ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 8" หน้าที่ 871 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยฝ่ายศาสนสถาน กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2523 จำนวน 2,800 เล่ม มีผู้รับผิดชอบดำเนินการ ได้แก่ นายสมพงศ์ รัชโน (ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน) นายทูล กัณณีย์ (หัวหน้าฝ่ายศาสนสถาน) นางสาวชูชื่น ศิริมาศ (เจ้าหน้าที่บริหารงานการศาสนา 6) พิมพ์ที่โรงพิมพ์การศาสนา ถนนบำรุงเมือง ซ้ำงวัดสระเกศ กทม. นั้น ได้มีการบันทึกประวัติและข้อมูลของวัดบุญชุมไว้ ดังนี้ วัดบุญชุม ตั้งอยู่เลขที่ 75 บ้านห้วยต้นดุ่ม

หมู่ 17 ตำบลห้วยลาน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ อาณาเขต ทิศเหนือจดถนน, ทิศใต้จดถนน, ทิศตะวันออกจดถนน, ทิศตะวันตกจดทุ่งนาอาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ วิหาร และกุฏิสงฆ์ วัดบุญชุม สร้างเมื่อ พ.ศ. 2432 การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนาม คือ พระอินทร์บุญ, พระสมบุญ, พระอานันท์, พระจันทร์ดี, พระอิน, พระธรรมจันทร์, พระบุญเทียม, พระอินสม, พระบุญส่ง, และพระกวีสารโท

ปัจจุบันวัดบุญชุมมีพระจำพรรษา 2 รูป ได้แก่ พระจริง โชติวณฺโณ (เจ้าอาวาส), พระสงกรานต์ อคฺคธมฺโม (รักษาการเจ้าอาวาส) และมีสามเณร จำนวน 6 รูป มีพ่อหนานแต่ง บัวละภา (อาจารย์วัด), พ่อหลวงน้อย นันตา (เป็นผู้ดูแลเงินพระเจ้าของวัดบุญชุม)

ศาสนสมบัติในปัจจุบันของวัดบุญชุม ได้แก่

ภาพที่ 1 (ง)

ซุ้มประตูวัดบุญชุม สร้างปี พ.ศ. 2536-2541

งบประมาณ 2,392,770 บาท

ภาพที่ 2 (ง)

พระอุโบสถได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์เมื่อ ปี พ.ศ. 2536

ภาพที่ 3 (ง)

พระประธานภายในพระอุโบสถ ซึ่งเป็นศิลปะสมัยล้านนา

ภาพที่ 4 (ง)

ศาลาการเปรียญ หรือ ศาลาโรงธรรม เป็นอาคาร 1 ชั้น ก่ออิฐถือปูน ปูพื้นด้วยไม้
จำนวน 1 หลัง สร้างปี พ.ศ. 2544 งบประมาณ 536,692 บาท

ภาพที่ 5 (ง)

ปั้นรูปเหมือนพระครูบาเจ้าศรีวิชัย สิริวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย
ขนาดเท่าองค์จริง ตั้งประดิษฐานอยู่ ณ วิหารพระครูบาเจ้าศรีวิชัย
สร้างปี พ.ศ. 2548 งบประมาณ 24,000 บาท

ภาพที่ 6 (ง)

วิหารพระครูบาเจ้าศรีวิชัย สิริวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทยเป็น
อาคารไม้สัก ฐานก่ออิฐถือปูนขนาด 1 ชั้น จำนวน 1 หลัง
สร้างปี พ.ศ. 2548 งบประมาณ 600,000 บาท

ภาพที่ 7 (ง)

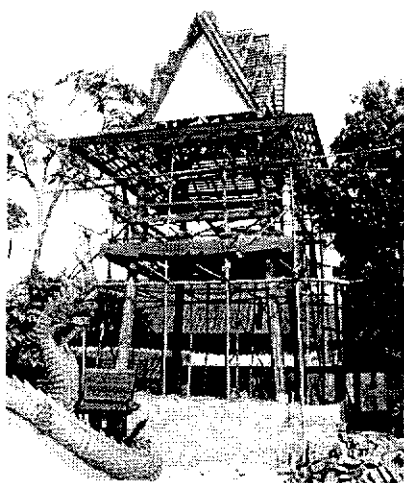
มณฑปพระนางข้างเผือก สร้างปี พ.ศ. 2548 งบประมาณ 27,000 บาท

ภาพที่ 8 (ง)

หอระฆัง ขนาดความสูง 13 เมตร สร้างปี พ.ศ. 2548

เป็นไม้ทั้งหลัง งบประมาณ 300,000 บาท

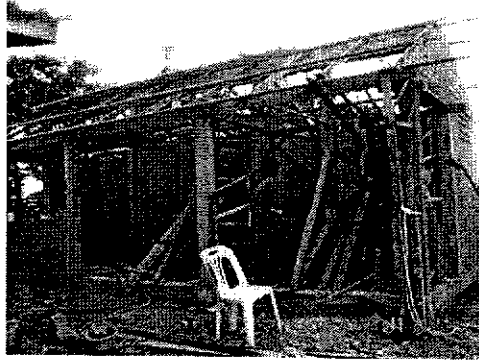
ภาพที่ 9 (ง)

วัดบุญชุม มี กุฏิ จำนวน 1 หลัง

ภาพที่ 10 (ง)

ห้องน้ำขนาด 6 ห้อง สร้างปี พ.ศ. 2548 กำลังงบประมาณ 80,000 บาท

พระสงฆ์ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบุญชุมตั้งแต่อดีต-ปัจจุบันปี 2548

1. พระนา
2. พระกำ
3. พระหลวงปู่ เป็นผู้ตั้งชื่อวัด
4. พระเมือง บุญเลิศ
5. พระตีบ เป็นพระภิกษุที่ย้ายมาจากวัดในหมู่บ้านทุ่งหลวงอำเภอดอกคำใต้

จังหวัดพะเยา

6. พระครูจันทร์ เขมจิตโต
7. พระคาค เตชปญโญ
8. พระอินตา ธมฺเสโน
9. พระอิน บุญมา เป็นพระสงฆ์ที่ย้ายมาจากวัดในหมู่บ้านคำบนอำเภอดอกคำใต้

จังหวัดพะเยา

10. พระเป็ง เกตุธมฺโม (ภาคเกษม)
11. พระจันทร์ตีบ กันตะสีโร (เจนใจ)
12. พระบุญเหลี่ยม มณิสฺสโก (สุกามณี)
13. พระสวรค์ โชติปญโญ
14. พระมั่ง สุมโน (เจนใจ)
15. พระอินสม มธุโร
16. พระผัด ประภัสโร (วงศ์ประสิทธิ์)
17. พระสงฆ์ คุตตธมฺโม (เจนใจ)

18. พระบุญวัง คนุวิไล เป็นพระภิกษุที่ย้ายมาจากวัดในอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา
19. พระกัฏฐาโร รักษาการเจ้าอาวาส
20. พระศรีทน จิตธมโม (เสมอใจ)
20. พระบุญจริง โชติวณโณ รักษาการเจ้าอาวาส
21. พระสงกรานต์ อคฺคธมฺโม (เดชชัย) รักษาการเจ้าอาวาสในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2548)

คณะกรรมการวัดบุญชุม ได้แก่

1. นายฉมั่ง	สิงห์ชัย	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4
2. นายน้อย	เจนใจ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6
3. นายณรงค์	วงศ์แก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 15
4. นายอาคม	พันธ์พีช	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 9
5. นายประสาธ	ศักดิ์สูง	หมู่ 6 เหมัญญิก
6. นายทวน	เจนใจ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4
7. นายวาด	ไชยวุฒิ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4
8. นายจรัญ	ใสสม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6
9. นายสมศักดิ์	ฟองตา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6
10. นายพล	พันธ์พีช	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 9
11. นายชัย	พุทธวงศ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 9
12. นายเรื่อน	พันธ์พีช	สมาชิก อบต. หมู่ 6
13. นายประเวช	ปันคะปวง	สมาชิก อบต. หมู่ 6
14. นายสวาท	ช่างคำ	สมาชิก อบต. หมู่ 15
15. นายวิชัย	เจนใจ	สมาชิก อบต. หมู่ 15
16. นายทองหยุด	เจนใจ	สมาชิก อบต. หมู่ 9
17. นายถนอมศักดิ์	มหาวรรณศรี	สมาชิก อบต. หมู่ 4
18. นายบัน	พันธ์พีช	กรรมการ หมู่ 6
19. นายเย็น	เดชะ	กรรมการ หมู่ 6
20. นายเสาว์	ใสสม	กรรมการ หมู่ 9

จากคำบอกเล่าของพ่ออุ้ยหล้า เจนใจ กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของกำแพงวัดว่า ในสมัยการปกครองของพ่ออุ้ยหล้า เจนใจเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตอนนั้นกำแพงวัดก่อสร้างด้วยอิฐมอญสีแดง และมีสภาพที่ทรุดโทรมแล้ว อีกทั้งบริเวณวัดก็ดูคับแคบ จึงมีการประชุมกรรมการวัดขึ้นเพื่อจะสร้างกำแพงวัดขึ้นใหม่ ซึ่งในขณะนั้นสมาชิกก็ดูไม่ค่อยมั่นใจว่าจะสามารถสร้างได้สำเร็จหรือไม่ พ่ออุ้ยหล้าพร้อมกับพันธมิตรอีก 3 คน ได้แก่ พ่ออุ้ยเฮื่อน เจนใจ, โกกวาง กันทะวงศ์ และ พ่ออุ้ยเทื่อ เจนใจ ได้เอาเงินส่วนตัวซื้อเหล็กและจ้างสหกรณ์มาสร้างให้ โดยเริ่มสร้างตั้งแต่ประตูวัดยาวไปจนสุดทางฝั่งซ้ายมือ จนในที่สุดชาวบ้านคนอื่น ๆ ที่ก็เข้ามาเสนอตัวขอสร้างคนละช่วงจนเสร็จ จากนั้นก็มีการปรับปรุงเพิ่มเติมโดยชาวบ้านเห็นว่ามันเตี้ยไปจึงก่อเพิ่มขึ้นให้สูงขึ้นจากเดิมไปอีก จนเป็นกำแพงวัดที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน